

Les aromes de l'hort escolar i l'Agenda 2030

Antonio José Morales Hernández, Equip docent de 3r y 4t d'Educació Primària del CEIP Camp de Túria

L'hort escolar a l'educació primària és un recurs d'aprenentatge ecosocial que serveix per implementar l'Agenda 2030, però també pot contribuir des de l'aprenentatge servei (APS) al desenvolupament de projectes innovadors com el Gènesi Túria i l'Aromas Itinerarium Salutis, amb la finalitat de recuperar la flora del Parc Natural del Túria i el patrimoni etnobotànic associat a aquest espai geogràfic.

Viverisme al CEIP Camp de Túria

AGENDA 2030, PROJECTES ESCOLARS I DESENVOLUPAMENT LOCAL

En el marc participatiu de l'Agenda 2030 (Nacions Unides, 2015) els projectes escolars poden estar connectats amb els projectes de desenvolupament local, de manera que es convida, així, la comunitat educativa a aportar la seva solució a un problema de caràcter socioambiental. Per això, l'hort escolar es considera un recurs didàctic vàlid

PARAULES CLAU

- Agenda 2030
- hort escolar
- aprenentatge servei
- projectes de desenvolupament local
- recurs d'aprenentatge

Els projectes escolars poden estar connectats amb els projectes de desenvolupament local, de manera que es convida, així, la comunitat educativa a aportar la seva solució a un problema de caràcter socioambiental

per seleccionar una sèrie d'objectius i establir una sèrie de metes i indicadors del seu compliment seguint la metodologia OKR (objectius, metes i resultats). Al quadre 1 es fa referència a les orientacions de l'INE (2021) per aplicar aquesta metodologia amb la finalitat que l'escola la pugui adaptar al context socioeducatiu i mesurar l'abast de les seves accions relacionades amb l'Agenda 2030.

AROMÀTIQUES A L'HORT ESCOLAR DEL CEIP CAMP DE TÚRIA

Una de les activitats acomplertes, relacionades amb els ODS i amb la ubicació privilegiada del centre, va ser la plantació de plantes aromàtiques de diferents tipus (imatge 1). Disposàvem de planters d'espígol, romaní i sàlvia, que van ser les primeres que vam plantar. Les vam identificar i vam parlar sobre els diferents usos de les plantes que coneixíem. Després, per torns, les vam anar plantant a la zona que hem destinat a les aromàtiques. Ja disposàvem de plantes adultes,

ODS	Meta	Indicador
3 SALUT I BENESTAR	3.9	3.9.1 3.9.2
4 EDUCACIÓ DE QUALITAT	4.2 4.7	4.2.1 4.7.1
5 IGUALTAT DE GÈNERO	5.1	5.1.1
12 PRODUCCIÓ I CONSUM RESPONSABLES	12.1 12.3 12.5 12.8	12.1.1 12.3.1 12.5.1 12.8.1
13 ACCIÓ PER AL CLIMA	13.3	13.3.1
15 VIDA DE ECOSISTEMES TERRESTRES	15.1 15.5	15.1.1 15.1.2 15.5.1

Quadre 1. Metodologia OKR aplicada a l'hort escolar. Font: adaptat de l'INE (2021), disponible a www.ine.es/ods/publicacion_ods.pdf

de manera que en vam tallar esqueixos i els vam plantar en recipients petits per poder, en un futur, ampliar les zones de plantació.

Un cop fetes les plantacions, vam regar bé les nostres plantes per assentar la terra i que s'hi

Imatge 1. Plantació d'aromàtiques a l'hort escolar

agafessin bé. Posteriorment, els alumnes de quart, des de l'assignatura de Valors, van fabricar un petit hotel per a insectes, que forma part de la jardineria d'aromàtiques.

Un cop iniciades les activitats de l'hort, vam organitzar un horari perquè les classes que hi havien participat es poguessin fer càrrec del reg i del manteniment de la zona.

A poc a poc, afegirem a les zones ja plantades més espècies que ens ajudin a entendre i interioritzar la importància del desenvolupament sostenible, el consum responsable i l'alimentació saludable, entre d'altres.

EXPERIÈNCIES SOSTENIBLES A L'HORT DE PRIMÀRIA

A l'hort escolar del CEIP Camp de Túria s'ha dut a terme una iniciativa de coneixement de l'Agenda 2030 a través d'aquest recurs educatiu. En concret s'han treballat els ODS 3, 4, 5, 12, 13 i 15 amb la finalitat d'aportar solucions a un problema socioambiental concret: la gestió de la canya com a flora invasora, l'abandonament de les explotacions tradicionals al Parc Natural del Túria i l'alimentació saludable. A partir de la metodologia d'aprenentatge servei (APS) s'han fet unes activitats de sembra/plantació, viverisme i vinculació emocional amb aquest espai natural,

Imatge 2. Experiència de reproducció de plantes aromàtiques

des de la coeducació i la construcció de la ciutadania planetària.

En el desenvolupament de l'activitat s'han plantat hortalisses i s'ha evidenciat la seva relació amb la dieta planetària. Així mateix s'ha fet un viver amb esqueixos de vimetera facilitats pel Parc Natural del Túria. Als testos l'alumnat hi ha col·locat una pedra amb el seu nom per fomentar la vinculació emocional, amb la finalitat que després puguin apadrinar una zona en aquest espai natural i repoblar-la amb flora autòctona en la celebració del Dia de l'Arbre. I, finalment, s'ha dut a terme un taller d'aromàtiques perquè l'alumnat percebi aquestes plantes a través dels sentits (imatge 2).

Totes aquestes accions s'han connectat amb dos projectes de desenvolupament local: Gènesi Túria i Aromas Itinerarium Salutis.

GÈNESI TÚRIA I AROMAS ITINERARIUM SALUTIS

El projecte Gènesi Túria té com a finalitat la plantació de 80.000 arbres de ribera al Parc Natural del Túria després de la gestió de la canya com a flora invasora, dinamitzant el territori mitjançant accions ecopedagògiques relacionades amb la flora autòctona d'aquest espai protegit (Navalón, 2021). Per la seva banda, amb el projecte Aromas Itinerarium Salutis (Vázquez, Tardi i Expósito, 2021) es pretén recuperar el patrimoni etnobotànic a través d'una ruta cultural europea. En aquest sentit, l'hort pot ser el germen que iniciï la recopilació d'aquest coneixement a escala local.

EVIDÈNCIES I CONCLUSIONS

Els resultats més significatius són: l'aprenentatge cooperatiu, l'aplicació de la pedagogia de l'acció comuna, la codocència entre alumnat i professorat, el foment de les habilitats socials, l'aprenentatge social, el coneixement de la flora autòctona, la percepció de les aromàtiques més comunes, la implicació personal i la vinculació emocional amb l'entorn.

Els indicadors del viverisme i la plantació de l'hort són: l'elaboració de 90 testos de vimetera; una safata amb vint-i-quatre aromàtiques, i la plantació dels següents plançons: sis enciams, sis albergínies, sis pebrots, dotze tomaqueres i dotze aromàtiques (sàlvia, romaní i espígol). Tot plegat ha estat possible mitjançant la participació de noranta escolars i quatre docents. Les evidències mostren que l'hort escolar és un recurs de transferència de coneixement entre els projectes escolars i els locals en l'àmbit de l'Agenda 2030, i fomenta la participació i la implicació de la comunitat educativa. •

Les evidències mostren que l'hort escolar és un recurs de transferència de coneixement entre els projectes escolars i els locals en l'àmbit de l'Agenda 2030, i fomenta la participació i la implicació de la comunitat educativa

Nota

* Els resultats d'aquest treball deriven parcialment de les activitats de recerca fetes a partir del projecte d'innovació docent (PID) *Educación para una ciudadanía sostenible mediante la formación docente en problemas socio-ambientales relevantes desde una perspectiva internacional* (NOU-PID, UV-SFPIE_PID-1640693), finançat per la Universitat de València.

Referències bibliogràfiques

INE (2021). *Indicadores de la Agenda 2030 para el Desarrollo Sostenible*. Instituto Nacional de Estadística. https://www.ine.es/ods/publicacion_ods.pdf

Naciones Unidas (2015). *Proyecto de documento final de la cumbre de las Naciones Unidas para la aprobación de la Agenda para el desarrollo después de 2015*. Naciones Unidas. <https://bit.ly/3CGkaYi>
Navalón, T. (21 mayo 2021). Génesis, el proyecto con el que Riba-roja devolverá al Túria a su estado original. *Valencia Plaza*. <https://bit.ly/3g5of0o>
Vázquez, M.A., Tardi, S. i Expósito, C. (2021). *Aromas Itine-rium Salutis*. <https://aromassalutis.eu/>

Hem parlat de:

- Aprentatge servei.
- Motivació.

Autoria

Antonio José Morales Hernández
Universitat de València
Antonio.j.morales@uv.es

Equip docent de 3er i 4t d'Educació Primària del CEIP Camp de Túria
Túria (València)
46024515@edu.gva.es

Aquest article fou rebut per GUIX. ELEMENTS D'ACCIÓ EDUCATIVA el mes de maig de 2022 i acceptat el mes de setembre de 2022 per ser-hi publicat.

Com millorar les competències dels docents

Guia per a l'autoavaluació i el desenvolupament de les competències del professorat

Elena Cano

DESPESES D'ENVIAMENT GRATIS
Península (mínim 10€)

Aquest llibre aborda set competències especialment importants en l'àmbit de la professió docent: les capacitats de planificar i organitzar la pròpia feina, de comunicar-se, de treballar en equip, de fer front a conflictes desenvolupant habilitats interpersonals, d'utilitzar les noves tecnologies, de revisar constantment la nostra feina i fer-ho tot amb responsabilitat i realisme, coneixent les nostres possibilitats i les nostres febleses.

Per al professorat (des de l'educació infantil fins a l'ensenyament universitari en l'àmbit formal) i per als formadors en general, disposar de certes competències personals i interpersonals que ens ajudin a afrontar els reptes creixents i canviants de l'època que ens ha tocat viure és especialment important perquè, d'alguna manera, el desenvolupament d'altres individus depèn, en part, de la nostra feina.

Hurtado, 29. 08022 Barcelona

amacias@grao.com

www.grao.com

934 080 464